

โครงการการประชุมวิชาการทางบริหารธุรกิจ
และศิลปศาสตร์ ระดับชาติ ครั้งที่ 2

เรื่อง “การเสนอผลงานประชุมวิชาการ”

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559
ณ ศูนย์ประชุมแสดงสินค้านานาชาติ จังหวัดเชียงใหม่

Business Administration and Liberal Arts
OF RMUTL

 THE 2ND CONFERENCE
Business Administration and Liberal Arts
OF RMUTL
2016

คำสั่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ที่ ๑๗๖๖/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและภายใน งานประชุมวิชาการ
คณะกรรมการธุรกิจและศิลปศาสตร์ ระดับชาติ ครั้งที่ ๒

เพื่อให้การดำเนินงานงานประชุมวิชาการคณะกรรมการธุรกิจและศิลปศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๒ (Proceeding) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จึงแต่งตั้ง คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและภายในเพื่อตรวจพิจารณาผลงาน ดังนี้

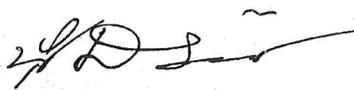
๑. ศาสตราจารย์มนัส	สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒. รองศาสตราจารย์สมเดช	มุงเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๓. รองศาสตราจารย์ป้าจรรย์	ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๔. รองศาสตราจารย์ธเนศ	ศรีวิชัยลำพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๕. รองศาสตราจารย์ธีรภัทร	วรรณฤมล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๖. รองศาสตราจารย์จำเนียร	บุญมาก	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๗. รองศาสตราจารย์อารีย์	เชื้อเมืองพาน	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๘. รองศาสตราจารย์อภิรักษ์	จินตะณี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๙. รองศาสตราจารย์อรัญญา	ดุษฎีศิริ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑๐. รองศาสตราจารย์พรหทัย	ตัมภ์จิตานนท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรรัตน์	ท้วมรุ่งโรจน์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญทวารณ	วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัชศักดิ์	สมยานะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิ่งดาว	จินดาเทวิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นงลักษณ์	เรืองวิทยากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทริกา	มณีพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพฑูรย์	อินตะขัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันดา	รัชเวทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันตกุล	อินทรผดุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพงศ์	อวิโรธนานนท์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยศ	สัมฤทธิ์สกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๒๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อายุส	หมู่เย็น	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชาภพ	พันธุ์แพ	มหาวิทยาลัยพายัพ
๒๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูษณิศา	เดชเถกิง	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัชนิวีวรรณ	บุญอนนท์	มหาวิทยาลัยกำแพงเพชร
๒๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสรี	ปานขาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปานฉัตร	อาการักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๒๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา	ยีนยง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๒๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชร	บุคสีทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

๓๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยูทธ...

๓๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยูท	วรรณอุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
๓๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จตุรภัทร	วงศ์สิริสถาพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรวีร์	ชัยอมรไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๓๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลทิพย์	คำใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๓๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลณัฐ	พลวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๓๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยากร	ตีระพุดติกุลชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๓๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวพร	ประสมทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
๓๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศิรา	เหล่าบำรุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
๓๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิราวัฒน์	ชมระกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
๓๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา	สุระ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๔๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัลลภ	บัวชุม	มหาวิทยาลัยรังสิต
๔๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสนีย์	พวงยามณี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
๔๒. นายวรวิทย์	เลาหะเมธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๔๓. นายรัฐนนท์	พงศวิริทธิ์ธร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๔๔. นางสาวลัดดา	ปิ่นตา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๔๕. นายตะวัน	วาทกิจ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๔๖. นางสาวเทียน	เลรามัญ	มหาวิทยาลัยพายัพ
๔๗. นางสาวรุติกุล	ไชยวรรณ	มหาวิทยาลัยพายัพ
๔๘. นางสาวปิยวรรณ	สิริประเสริฐศิลป์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๔๙. นางสาวกัญญาพัสรีย์	กล่อมธงเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๕๐. นางสุภาวดี	ขุนทองจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๕๑. นางสาวจวีร์	วิชิตรนบดี	มหาวิทยาลัยพายัพ
๕๒. นายนพดล	พันธุ์พานิช	มหาวิทยาลัยศรีปทุมขอนแก่น
๕๓. นายอุเทน	เลาน้ำทา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๕๔. นายวรรณโณ	ฟองสุวรรณ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง
๕๕. นางสาวกาญจนา	สุระ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๕๖. นางสาวพรณิภา	เกสัชพิพัฒน์กุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๕๗. นายนิติศักดิ์	เจริญรูป	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๕๘. นางวีรวรรณ	เจริญรูป	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๕๙. นางณภัทร	ทิพย์ศรี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๖๐. นางสาวอัจฉราพร	แปลงมาลัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(รองศาสตราจารย์นายยุทธ สงค์ธนาพิทักษ์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการ ดำเนินงานของธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี

A Knowledge Management Model for Local Wisdom and Marketing Strategies in the Business of Sukkee Handicraft Limited at Ratchaburi Province

จิตพนธ์ ชุมเกต*, จุฑามาศ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา และ ปณิศา ชาตสิริพิทักษ์กุล
Jitapon Chumkate*, Chuthamas Seneewong Na Ayuthaya and Panisa Chatsiripitakkun

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

Faculty of Management Science, Silpakorn University Phetchaburi IT Campus.

*Corresponding author E-mail: pongpang_154@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา กรณีศึกษา: ธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าของธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี บุคลากรของธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี และลูกค้าที่เข้ามาซื้อสินค้า โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า 1) ธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรีมีรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญคือ 1.การกำหนดความรู้ 2.การแสวงหาและได้มาซึ่งความรู้ 3.การแลกเปลี่ยนความรู้ 4.การจัดเก็บความรู้ และ 5.การถ่ายทอดความรู้ 2) กลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานที่ธุรกิจใช้ ได้แก่ กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง กลยุทธ์การสร้างฐานลูกค้าใหม่ กลยุทธ์การเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ และกลยุทธ์เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่พบคือปัญหาด้านวัตถุดิบและการเก็บรักษา ปัญหาด้านแรงงาน และปัญหาด้านช่องทางการสื่ อ ส า ร

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, กลยุทธ์ทางการตลาด

Abstract

The objective of this research is 1) To study a knowledge management model for local wisdom of Sukkee Handicraft Limited at Ratchaburi province 2) To study marketing strategies in the business of Sukkee Handicraft Limited at Ratchaburi province 3) To study the problems and solution to solve problems Case study: Sukkee Handicraft Limited at Ratchaburi province. There are three groups key informants in Sukkee Handicraft Limited at Ratchaburi province which include the Business Owners, the craftsman and the customers who purchase the product. Using in-depth interviews, the knowledge management system for local wisdom in production consists of five important steps, which are 1. Knowledge Identification 2. To seek and acquiring knowledge 3. Knowledge sharing 4. Knowledge storing and 5. knowledge transferring. 2) Marketing strategy in operating businesses use strategy of differentiation, strategy of create a new customer base, strategic of entry into foreign market and strategy of increase place. 3) They are some barriers and problem about raw materials, storage and communication channel.

Key Word: Knowledge Management, Local Wisdom, Marketing Strategies

บทนำ

ในอดีตกาลมนุษย์ได้เลือกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการตั้งหลักแหล่งอยู่อาศัย ทำมาหากินมาเป็นเวลาช้านาน ได้เรียนรู้ พร้อมทั้งสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เหมาะสม อันเนื่องมาจากการปรับตัวปรับเปลี่ยน แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นภูมิปัญญาของไทยที่ได้สั่งสม สืบทอดเป็นมรดกเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตจนถึงทุกวันนี้

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาไทยนี้มีลักษณะเป็นองค์รวมมีคุณค่าทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่

ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหาการจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทยลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญาที่มีความเด่นชัดในหลายด้าน เช่น ด้านเกษตรกรรมด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม (รุ่ง แก้วแดง, 2544)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือที่เรียกว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง องค์ความรู้ความสามารถของชุมชนที่สั่งสมสืบทอดกันมานาน ซึ่งเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ที่เป็นองค์รวมระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติแวดล้อม และคนกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ รวมไปถึงกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การปรับตัวการเรียนรู้เพื่ออยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาชีวิตของคนในสังคม (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2542)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน ถือว่าเป็นองค์ความรู้ที่มีการสั่งสมและถ่าย

ถอดมาเป็นระยะเวลาานาน เครื่องจักรสานยังเป็นเครื่องมือที่มนุษย์สามารถจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และไม่เพียงแต่ด้านประโยชน์ใช้สอยเท่านั้นที่มนุษย์พัฒนาขึ้น ความสวยงาม และความทนทานถาวรเป็นปัจจัยที่มนุษย์ให้ความสำคัญอีกด้วย ปัจจุบันเครื่องจักรสานได้มีการพัฒนาไปมากโดยการประดิษฐ์คิดค้น ทำให้ได้รูปแบบต่างๆที่ทันสมัย ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสานดำรงอยู่คือการจัดการความรู้เพื่อให้องค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมีการจัดเก็บ การพัฒนา และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป (ชูเกียรติ์ ธิสุวรรณ, 2535)

จะเห็นได้ว่าการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสานนั้นเกิดจากประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น มีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ดังนั้นกระบวนการจัดการความรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานธุรกิจที่ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญ รวมไปถึงการเลือกใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่ดีและเหมาะสมกับธุรกิจ จึงจะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้

ซึ่งธุรกิจ สุขชี แซนดิคราฟท์ เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสาน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2524 จากการรวมกลุ่มชาวบ้าน พงสวาย จ.ราชบุรี ทำผลิตภัณฑ์จากเดววัลย์เป็นที่แรกในประเทศไทย โดยรวมความคิดงานเครื่องปั้นดินเผาและงานหัตถกรรมฝีมือไว้ด้วยกัน เดววัลย์เป็นวัชพืชซึ่งหากปล่อยให้ปกคลุมต้นไม้ใหญ่มากเกินไปอาจทำให้ต้นไม้ใหญ่ตายได้ การตัดเดววัลย์มาใช้นั้นไม่ได้เป็นการทำลายธรรมชาติ หากแต่เป็นการช่วยให้เกิดความสมดุลของป่า ซึ่งถือว่าเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติอีกทางหนึ่งด้วย

ต่อมาได้เริ่มพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้เป็นสากลมากขึ้นจากการได้ไปศึกษาดูงานและร่วมงานแสดงสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ทั่วโลกรู้จักงานหัตถกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการจักสานของคนไทยและความสวยงามในการทำเครื่องปั้นดินเผาของไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ด้วยลวดลาย เทคนิคที่แตกต่างจากที่อื่นด้วย ซึ่งในปี 2546 ได้รับการคัดสรรเป็น "สุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์" 5 ดาวระดับภาคกลาง และรางวัลการันตีอื่นๆอีกมากมาย นอกจากนี้ยังลงทุนสร้างรีสอร์ทที่บ้านดินเผาเดววัลย์ อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี เสมือนเป็นโชว์รูมนำเสนอสินค้า ทั้งยังมีโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาพักผ่อน เพื่อขยายฐานลูกค้าใหม่ที่โฟกัสเฉพาะหัตถกรรมเครื่องจักรสานจากเดววัลย์เพียงอย่างเดียว

ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าธุรกิจ สุขชี แซนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี มีรูปแบบการจัดการและกลยุทธ์ที่ดี ที่สามารถใช้แข่งขันและสร้างฐานลูกค้าได้ โดยออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และสิ่งสำคัญคือความละเอียดรวมทั้งมีกลิ่นอายความเป็นไทยในชิ้นงานซึ่งความเป็นไทยขายได้ทั่วโลกด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยเลือกรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจ สุขชี แซนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี เพื่อจะได้ทราบถึงรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจ พร้อมทั้งการแก้ไขหรือรับมือกับปัญหาต่างๆ เพื่อผลวิจัยที่ได้มานั้นจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการรายอื่นๆได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของธุรกิจสุขาชี แสนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขาชี แสนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา

การทบทวนวรรณกรรม

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าและวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขาชี แสนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรีในครั้งนี้ดำเนินไปตามขั้นตอนผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดประเด็นในการนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. แนวคิดประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน
4. แนวคิดการจัดการความรู้
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น
ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาชาวบ้าน (popular wisdom) หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) เป็นกระบวนการทางความคิดที่ชาวบ้านหรือกลุ่มชนคิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดส่งต่อกันมานาน นอกจากนี้ยัง

อาจหมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าผ่านการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลเวลา

รินา ศรีวรสาร (2556) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) หมายถึงความรู้หรือประสบการณ์ดั้งเดิมของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดต่อกันจากสถาบันต่างๆ ในชุมชนเช่นจากสถาบันครอบครัวสถาบันความเชื่อและศาสนาสถาบันการเมืองการปกครองสถาบันเศรษฐกิจและสถาบันทางสังคมอื่นๆ และยังเชื่อมโยงไปถึงความรู้ประสบการณ์ตรงของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสะสมประสบการณ์จากการทำงานการประกอบอาชีพและการเรียนรู้จากธรรมชาติแวดล้อมต่างๆ

รัตนะ บัวสนธิ์ (2535) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงกระบวนการที่คนคนหนึ่งมีต่อตนเองต่อโลกและสิ่งแวดล้อมซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีตประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของส่วนที่เป็นชุมชนและปัจเจกบุคคล

สำนักคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2534) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) สะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิตสังคมและในสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันและถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นวัฒนธรรมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมจึงต้องใช้ปัญญาค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้วฟื้นฟู ประยุกต์ประดิษฐ์ เสริมสร้างสิ่งใหม่บนรากฐานสิ่งเก่าที่ค้นพบนั้น นักฟื้นฟู นักประยุกต์ และนักประดิษฐ์คิดค้นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านเหล่านี้ มีชื่อเรียกในเวลาต่อมาว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” หรือ “ผู้รู้ชาวบ้าน” และ

สติปัญญาที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้เรียกว่า“ภูมิปัญญาชาวบ้าน”หรือ“ภูมิปัญญาท้องถิ่น”

ประเวศ วะสี (2536) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการส่งสมการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน มีลักษณะเชื่อมโยงกัน ไปหมดทุกสาขาวิชาไม่แยกเป็นวิชาแบบเรียนที่เราเรียนแต่เป็นการเชื่อมโยงกันทุกรายวิชาทั้งที่เป็นเศรษฐกิจความเป็นอยู่ การศึกษา และวัฒนธรรมจะผสมกลมกลืนเข้าด้วยกัน

ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มีการส่งสมความรู้มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่มีการสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน จากชุมชนหนึ่งสู่ชุมชนหนึ่งจนทำให้สังคมชาวบ้านมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง

2. แนวคิดประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น

อังคต สมคะเน (2535) ได้จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1.เรื่องเกี่ยวกับคติ ความเชื่อ ภาษาและหลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์แห่งความรู้ที่เกิดจากการส่งสมถ่ายทอดกันมา คติ ความเชื่อ ภาษาและหลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์แห่งความรู้ที่ปรากฏให้เห็นได้ในปัจจุบัน ทั้งที่เป็นการประกอบพิธีกรรม การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์และการใช้แรงงานของตนเอง รวมถึงการหาผลผลิตต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพื่อการยังชีพ ประกอบกับความเชื่อทางศาสนาได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ คติ คำคม สุภาษิต คำพังเพย นิทานหรือตำนานพื้นบ้าน คติคำสอนทางศาสนา ปรีศนาคำทายต่างๆภาษาถิ่นหรือภาษาพื้นบ้าน

2.เรื่องของศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี จะเป็นตัวชี้ที่สำคัญต่อการแสดงออกถึงภูมิปัญญาชาวบ้านแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งก็คือผลงานหรือ

กิจกรรมที่เกิดจากความคิดของชาวบ้านที่แสดงให้เห็นคุณค่าแห่งการดำเนินชีวิต วิธีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ได้รับการถ่ายทอดสืบทอดกันมาเฉพาะกลุ่มชนหรือท้องถิ่นนั้นๆซึ่งเป็นการแสดงถึงความเจริญงอกงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกลุ่มชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ประเภทต่างๆศิลปะการแสดง เช่น หนังตะลุง มโนราห์ศิลปะด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุของท้องถิ่น

3. เรื่องของการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่น ในอดีตวิถีชีวิตของคนไทยมีความเป็นอยู่โดยธรรมชาติทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์จับสัตว์น้ำโดยใช้เครื่องมือที่ประดิษฐ์เองในการประกอบอาชีพนั้นเป็นการทำเพื่อให้มีอยู่มีกินมากกว่าที่จะทำเพื่อความมั่งมี โดยที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยจากภายนอกมาเป็นตัวกำหนดหรืออิทธิพลในการผลิตแต่ปัจจุบันวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมากซึ่งเป็นผลมาจากการมุ่งเน้นพัฒนาประเทศเพื่อเปลี่ยนแปลงจากประเทศเกษตรกรรมเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ทำให้ระบบการผลิตของชาวบ้านได้รับผลกระทบไปด้วย จึงก่อให้เกิดความล้มเหลวทางเศรษฐกิจในชนบทอย่างรุนแรงผลจากความล้มเหลวและความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจึงได้มีบุคคลหนึ่งนำไปใช้เป็นบทเรียนเกิดแนวคิดการพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในชนบทจึงได้มีการริเริ่มฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่นที่ได้มีการสูญเสียไปให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์พร้อมปรับสภาพการดำเนินชีวิตที่เคยถูกรบกวนด้วยระบบธุรกิจการค้ากลับมาสู่อาชีพเกษตรกรรมเพื่อความอยู่รอด โดยอาศัยความสมดุลทางธรรมชาติ กลุ่มบุคคลดังกล่าวยืนหยัดต่อสู้ด้วยความเข้มแข็งกับความล้มเหลวและความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

อย่างภาคภูมิใจด้วยกำลังกาย สติปัญญา ตั้งสม
ประสงค์จากการทำงานผสมผสานกลมกลืน ได้อย่าง
เหมาะสมสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง
บุคคลเหล่านี้จึงเป็นผู้ที่สมควรได้รับการยกย่องและ
นำเอาหลักการ ความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ไป
ถ่ายทอดให้กับอนุชนรุ่นต่อไป ได้แก่ งานจักสานจาก
ไม้ไผ่ งานจักสานจากเตย ป่าหนิง งานจักสานจาก
หวาย งานประดิษฐ์สิ่งของจากเปลือกหอยแตก การ
จัดทำผ้าบาติกและการเขียนลายผ้าบาติก

4. เรื่องของแนวความคิดหลักปฏิบัติและ
เทคโนโลยีชาวบ้านจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม
ของประเทศได้เปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรม
ไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ส่งผลให้การดำเนินชีวิต
เปลี่ยนไปเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมี
ความสุขจึงได้มีบุคคลนำแนวความรู้และหลักการที่
เคยปฏิบัติกันมานำมาผสมผสานกับเทคโนโลยี
สมัยใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตหรือประกอบกิจกรรมใน
การดำเนินชีวิตในครอบครัวและท้องถิ่นซึ่งนับว่า
บุคคลเหล่านี้เป็นภูมิปัญญาอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความรู้
ความสามารถในการพัฒนาตนเองและช่วยเหลือ
สังคม ได้แก่ การทำไร่นาสวนผสมตามแนวเกษตร
ทฤษฎีใหม่ การแปรรูปอาหารการประดิษฐ์ดอกไม้
โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น การนำสมุนไพรเพื่อใช้รักษา
โรคการถนอมอาหาร

มาลินี สวยศำข้าว (2538) ได้แบ่งประเภทของ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยยึดเกณฑ์ของสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้ง 5 หมวดคือ 1.
หมวดขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและศาสนา
2. หมวดภาษาและวรรณกรรม 3. หมวดศิลปกรรมและ
โบราณคดี 4. หมวดการละเล่น ดนตรี และการ
พักผ่อนหย่อนใจ 5. หมวดชีวิตความเป็นอยู่และ
วิทยาการ

3. แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม เครื่องจักสาน

หัตถกรรม (crafts) หมายถึงเครื่องมือเครื่องใช้ที่
สร้างขึ้นด้วยมือเป็นหลัก ใช้เป็นสิ่งที่สนองความ
เชื่อถือทางด้านประเพณีศาสนาเช่นเป็นเครื่องบูชาใช้
เพื่อความสวยงามสนองความสุขทางจิตใจและเป็น
เครื่องมือในการประกอบอาชีพ เช่นการปั้นการ
แกะสลักการจักสานซึ่งเกิดจากฝีมือช่างเพียงคนเดียว
หรือมากกว่าหนึ่งคน โดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ตาม
ธรรมชาติมาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อ
ประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันงานหัตถกรรมจะ
มีการพัฒนารูปแบบไปตามการพัฒนาฝีมือของช่างที่
สั่งสมประสบการณ์และสืบทอดความรู้ความชำนาญ
จากรุ่นหนึ่ง ไปสู่อีกรุ่นหนึ่งซึ่งต้องใช้ระยะเวลาและ
ทักษะส่งผลให้งานหัตถกรรมมีความงามและมีคุณค่า
ทางศิลปะ งานหัตถกรรมจึงกลายเป็นงาน
ศิลปหัตถกรรมซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันจนไม่
อาจแยกออกจากกันได้

กรมศิลปากร (2532) ได้แบ่งประเภทของ
หัตถกรรมไทยตามประโยชน์ใช้สอยไว้ดังนี้ 1.
เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน 2. เครื่องมือในการ
ประกอบอาชีพ 3. เครื่องทอผ้า 4. เครื่องประดับ 5.
เครื่องใช้ในการประกอบพิธีกรรมและ 6. เครื่องใช้เพื่อ
ความบันเทิงเช่นของเล่นชนิดต่างๆ

นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดประเภทของ
หัตถกรรมไทยในโครงการศิลปหัตถกรรมไทย 2531
– 2532 โดยแบ่งออกเป็น 12 ประเภทดังนี้ (กุลวดี เจริญ
วงศ์ และคณะ 2533) 1. เครื่องจักสาน 2.
เครื่องปั้นดินเผา 3. เครื่องเรือนหวาย 4. เครื่องหนัง 5.
เครื่องใช้ทองเหลืองและทองลงหิน 6. เครื่องถมเงินถม
ทอง 7. ดอกไม้ประดิษฐ์ 8. ผ้าฝ้ายและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย

9.ผลิตภัณฑ์ใบไม้10.ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม11.
ตุ๊กต้ายัดนุ่น12.อัญมณีและเครื่องประดับ

วิณะ จุฑะวิภาต (2545) ได้ให้ความหมายของ
หัตถกรรมเครื่องจักสานไว้ว่าการจักสาน (Basketry)
หมายถึงการนำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้เช่นไม้ไผ่
หวายใบไม้เชือกปอเถาวัลย์ฟางป่านมาสานเป็น
ภาชนะเครื่องใช้ต่างๆไม้ไผ่เป็นที่นิยมมากที่สุดเพราะ
พบโดยทั่วไปของประเทศไทยราคาไม่แพงสามารถ
แบ่งตามประโยชน์ใช้สอยได้4ประเภทดังนี้

1. เครื่องใช้ในบ้านเช่นตะกร้ากระชอนกระด้ง
2. เครื่องมือจับปลาเช่นลุ่มลอบกระชัง
3. เครื่องมือกลสิกรรมเช่นแข่งคราดลุ่มไก่อ
4. สิ่งของเบ็ดเตล็ดได้แก่เครื่องกีฬาเครื่องเล่น

เครื่องใช้เช่นหมอก

เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมอย่างหนึ่ง
ที่มนุษย์คิดวิธีการต่างๆขึ้นเพื่อใช้สร้างเครื่องมือ
เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันด้วยวิธีการสอดขัดและ
สานกันของวัสดุที่เป็นเส้นเป็นริ้ว โดยสร้างรูปทรง
ของสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นนั้นตามความประสงค์ในการใช้
สอย

นวลลอ ทินานนท์ (2544) กล่าวถึงความ
เป็นมาของเครื่องจักสานว่าการทำเครื่องจักสานเป็น
งานหัตถกรรมที่มีการทำมาเป็นเวลายาวนานมี
หลักฐานทางโบราณคดีที่พบการทำเครื่องจักสานใน
ยุคหินใหม่ที่เป็นบริเวณถ้ำแห่งหนึ่งในจังหวัด
กาญจนบุรีเป็นงานจักสานที่ทำด้วยไม้ไผ่เป็นลายขัด
สองเส้นประมาณอายุได้4,000ปีมาแล้วแสดงให้เห็น
ว่ามนุษย์รู้จักการสร้างสรรค์เครื่องจักสานขึ้นเพื่อ
ตอบสนองต่อการใช้สอยมาเป็นเวลานาน

ดังนั้นเครื่องจักสานคือวัสดุที่มีลักษณะเป็น
เส้นยาวที่สอดและขัดกันเพื่อให้ได้รูปทรงตาม
ต้องการกับประโยชน์ใช้สอยรูปทรงงานจักสานจะ

ขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์ของช่างในแต่ละ
ท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด

4. แนวคิดการจัดการความรู้

การจัดการความรู้หรือเคเอ็ม (KM =
Knowledge Management) คือการรวบรวมองค์ความรู้
ที่มีอยู่ในองค์กรซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือ
เอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคนใน
องค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็น
ผู้รู้รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะ
ส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันสูงสุด
โดยที่ความรู้มี2 ประเภทคือ

1. ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็น
ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์พรสวรรค์หรือสัญชาติ
ญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่ง
ต่างๆเป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็น
คำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่ายเช่นทักษะใน
การทำงานงานฝีมือหรือการคิดเชิงวิเคราะห์บางครั้ง
จึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม

2. ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็น
ความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธี
ต่างๆเช่นการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรทฤษฎีคู่มือ
ต่างๆและบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม

วิจารณ์ พานิช (2548) กล่าวว่า “การจัดการ
ความรู้”ไว้คือสำหรับนักปฏิบัติการจัดการความรู้คือ
เครื่องมือเพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย4 ประการ
ไปพร้อมๆกันได้แก่

1. บรรลุเป้าหมายของงาน
2. บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน
3. บรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปเป็น
องค์กรเรียนรู้
4. บรรลุความเป็นชุมชนเป็นหมู่คณะความเอื้อ
อาทรระหว่างกันในที่ทำงาน

สำนักงาน ก.พ.ร. และ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548) กล่าวว่า การจัดการความรู้ในองค์กร หมายความว่า การจัดการความรู้ในองค์กร หมายความว่า หมายถึงการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขัน

กระบวนการจัดการความรู้

สำนักงาน ก.พ.ร. และ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548) ได้สรุปเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ไว้ดังนี้

1. การค้นหาการบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการค้นหาว่ามีความรู้อะไรบ้างในองค์กรที่มีผู้เกี่ยวข้องหรือลูกค้าต้องการทราบแล้วพิจารณาว่ารู้นั้นเป็นรูปแบบใดอยู่ที่ใครหรือความรู้อะไรบ้างที่องค์กรจำเป็นต้องมีแล้วจัดลำดับความสำคัญของรู้นั้นเพื่อให้้องค์กรวางแผนของการจัดการความรู้และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) เป็นการกำหนดวิธีการในการดึงความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่อาจอยู่กระจัดกระจายมารวมไว้จัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการหรือลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใช้เป็นการสร้างความรู้ขึ้นจากความรู้เดิมที่มีอยู่หรือนำความรู้จากภายนอกองค์กรมาใช้เพื่อให้้องค์กรมีความรู้ที่จำเป็นต้องมีแต่ยังไม่

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge organization) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้รวมทั้งแบ่งชนิดหรือประเภทของ

ความรู้โดยคำนึงถึงการนำไปใช้และลักษณะการทำงานของบุคลากร

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) เป็นการประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่ายและสะดวกต่อการใช้

5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) เป็นการจัดเก็บและกระจายความรู้ใน 2 ลักษณะคือการป้องกันความรู้เป็นการส่งข้อมูลความรู้ให้ผู้ใช้โดยผู้รับไม่ได้ร้องขอและการให้โอกาสเลือกใช้ความรู้เป็นการที่ผู้ใช้สามารถเลือกรับหรือเฉพาะแต่ข้อมูลความรู้ที่ต้องการซึ่งช่วยลดปัญหาการได้รับข้อมูลความรู้ที่ไม่ต้องการมากเกินไป

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการแบ่งปันความรู้ประเภทความรู้ที่ชัดเจนโดยวิธีการต่างๆ เช่น การจัดทำเอกสารจัดทำฐานความรู้หรือการจัดทำสมุดหน้าเหลืองโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ส่วนความรู้ประเภทฝังอยู่ในคนอาจใช้วิธีผสมผสานเพื่อผู้ใช้ข้อมูลสามารถเลือกใช้ได้ตามความสะดวก

7. การเรียนรู้ (Learning) บุคลากรเกิดการเรียนรู้ อาจสังเกตได้จากความสามารถในการทำงานดีขึ้นมีประสิทธิภาพสูงขึ้นสามารถแก้ปัญหาในงานได้ดีขึ้นและ/หรือเกิดความรู้ใหม่ๆ ขึ้นช่วยเพิ่มพูนความรู้ขององค์กรที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และนำไปสู่้องค์กรมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในที่สุด

5. วิจัยที่เกี่ยวข้อง

พยุพ ไตรรัตน์สิงกุล (2537) ได้ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการถ่ายทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานบ้านหนองป่าตอง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ ผล

การศึกษาพบว่าหัตถกรรมพื้นฐานเครื่องจักสานของหนองป่าตอง มีต้นกำเนิดจากชาวพวนที่อพยพมาจากนครเวียงจันทน์ มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองป่าตองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้ นำความรู้ที่ได้คิดค้นมาทำเครื่องจักสานของบ้านหนองป่าตองและสาเหตุที่ความรู้ยังคงดำรงอยู่คือ ความจำเป็นในการดำเนินชีวิต สิ่งแวดล้อมตามสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อในขนบประเพณีของศาสนา และจากแรงผลักดันเหล่านี้ ทำให้หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานของบ้านหนองป่าตองดำรงมาจนถึงทุกวันนี้ และเพื่อให้มีการถ่ายทอดวิธีการทำเครื่องจักสานจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง กระบวนการถ่ายทอดจะต้องประกอบด้วย 1.แหล่งความรู้จากครอบครัว โรงเรียน และหน่วยราชการต่าง ๆ 2.ผู้ถ่ายทอดและผู้รับรู้การถ่ายทอด ได้แก่ ครอบครัวเพื่อนบ้านและบุคคลต่างหมู่บ้านที่เป็นผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด และ 3.วิธีการถ่ายทอด ได้แก่ การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เป็นวิธีการถ่ายทอดจากการสังเกต การทดลอง การบอกเล่าด้วยปาก การปฏิบัติจริง และการฝึกหัดฝึกฝนด้วยตนเอง เกิดจากความเคยชินที่พบเห็นทุกวัน จนสามารถทำได้โดยไม่ต้องมีคนสอน

ชุดิมา เมฆวัน (2549) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ของกลุ่มธุรกิจชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของกลุ่มธุรกิจชุมชน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการความรู้ของกลุ่มธุรกิจชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ดประกอบด้วย 1.การระบุนถึงความรู้โดยการเลือกและตัดสินใจผลิตภัณฑ์ของกลุ่มธุรกิจชุมชน โดยกลุ่มธุรกิจชุมชนส่วนมากมีการตัดสินใจในการผลิตผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง และมีการเลือกและตัดสินใจจากการประชุมพูดคุย

ปรึกษาหารือในกลุ่มแล้วตัดสินใจ 2.กระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นการแสวงหาความรู้จากการอบรมทั้งหมด รองลงมาคือ การศึกษาดูงานและการนำความรู้เดิมมาพัฒนาปรับปรุงตามลำดับ 3.การใช้และพัฒนาความรู้ของธุรกิจชุมชน ส่วนมากกลุ่มนำข้อมูลที่ได้มาจากกระบวนการแสวงหาความรู้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ รองลงมาคือ กลุ่มนำความรู้ข้อมูลที่ได้มาจากกระบวนการแสวงหาความรู้มาปฏิบัติตามและปรับปรุงหาความรู้เพิ่ม จนพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้สู่ตลาดเฉพาะกลุ่ม 4.กระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ทั้งหมดใช้การสาธิต ทำให้ดู รองลงมาคือ การใช้บอกกล่าว การอบรม และการใช้แจกเอกสารข้อมูล แผ่นพับตามลำดับ สำหรับกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มคนที่สนใจพบว่า กลุ่มธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มคนที่สนใจ ซึ่งใช้การถ่ายทอดความรู้โดยการสาธิตให้ดู รองลงมาคือ การบอกเล่าและการอบรมตามลำดับ 5.กระบวนการเก็บรักษาจดจำความรู้ กลุ่มธุรกิจชุมชนทั้งหมดเก็บจดจำผ่านตัวบุคคล รองลงมาคือเก็บจดจำจากตัวชิ้นงาน และการเก็บรักษาจดจำโดยการจดบันทึกตามลำดับ

วรสิทธิ์ จาตุรัตน์ (2548) สารนิพนธ์เรื่องกลยุทธ์การดำรงอยู่ของระบบเศรษฐกิจขนาดเล็ก กรณีศึกษาชุมชนไม้เรียง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขต่างๆ ของการเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการเสื่อมถอยของวิถีสหกรณ์ขนาดเล็กและเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์ของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นความสำคัญของกระแสท้องถิ่นนิยมภายหลังยุควิกฤติการณ์เศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 และเหตุการณ์วันที่ 11 กันยายนในประเทศอเมริกา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสาร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ

สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำและสมาชิกในชุมชนร่วมกับวิธีการสังเกต ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยและเงื่อนไขต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดการเกิดขึ้น ดำรงอยู่และเสื่อมถอยของวิถีเศรษฐกิจขนาดเล็ก ประกอบด้วยผลตอบแทนที่คุ้มค่า ขนาดและปริมาณที่เหมาะสมของระบบเศรษฐกิจขนาดเล็กคือ กลยุทธ์รูด รับ ปรับ แก้ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยมีการผูกโยงกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ซับซ้อน และสิ่งที่สามารถรักษาไว้ซึ่งเจตจำนงร่วมกันคือความมีคุณธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาถึง“รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขาชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งศึกษาถึงการเลือกใช้รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขาชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลหลักในการดำเนินการวิจัยได้จากการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) แบบเจาะจง (Purposive Selective) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับ การ สังเกต พฤติกรรม ของ ผู้ประกอบการเป็นข้อมูลหลักในการทำการวิจัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1)เจ้าของธุรกิจ จำนวน 1 คน 2)บุคลากร จำนวน 4คน3)ลูกค้าจำนวน 2คน รวมทั้งหมดมีจำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.แนวคำถามการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพมีการเตรียมพร้อมในประเด็นคำถาม เพื่อสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการศึกษาหรือเกิดจากการทบทวนวรรณกรรม

2.ผู้วิจัย มีหน้าที่หลักในการสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากที่สุด เพื่อนำรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ต่อไป

3.สมุดบันทึกข้อมูล ใช้บันทึกชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก เพศ และอายุ นำไปใช้ในการอ้างอิง และใช้ประโยชน์การจดบันทึก ด้านรายละเอียดในการสังเกตบรรยากาศและพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.เครื่องบันทึกเสียง ใช้บันทึกข้อมูลเสียงสัมภาษณ์อย่างละเอียดของผู้ให้ข้อมูลโดยการนำข้อมูลเสียงที่ได้มาถอดเทปให้อยู่ในรูปของข้อความตัวอักษร เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลได้ดี สามารถเก็บรายละเอียดได้ทุกคำพูด เป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูล หากกรณีเกิดความผิดพลาดจากการจดบันทึกข้อมูลอย่างเดียว ข้อมูลที่ถูกแปลงเป็นภาษาเขียนแล้วช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์นำมาใช้ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากสมุดจดบันทึก เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.กล้องถ่ายภาพดิจิทัล ใช้เก็บบันทึกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ สถานที่ และองค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการทำการวิจัยอีกทางหนึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง“รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขาชี แชนดิคราฟท์ จังหวัด

ราชบุรี” โดยมีขั้นตอนการดำเนินการในการเก็บข้อมูล รายละเอียดดังนี้

1. การเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Selective) โดยเลือกธุรกิจสุขจี แชนดิคราฟท์ ตำบลพงสวาย อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

2. ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งนี้ข้อมูลที่ได้อาจมาจากแนวคำถามที่ได้ศึกษาและรวบรวมจากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินธุรกิจรวมไปถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกที่จะช่วยให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างราบรื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียด โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ในการเก็บข้อมูลด้วย

3. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผลการศึกษาในอดีตซึ่งได้จากกรค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเอกสารบทความหนังสือ รายงานวิชาการ และผลงานวิจัยจากหอสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากรรวมทั้งค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีด้านการจัดการแนวคิดเกี่ยวกับการตลาดเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยสามารถศึกษามีความรู้ความเข้าใจเพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้กำหนดกรอบแนวทางในการวิจัยกำหนดกรอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์การสรุปผลและวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้อาจจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเพื่อนำมาพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สรุปประเด็นสำคัญของคำตอบที่ได้รับ โดยเป็นเรื่องของรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขจี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี

2. นำข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญเขียนเป็นพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) หากข้อมูลเกิดข้อบกพร่องผู้วิจัยจะหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มามีประสิทธิภาพ

3. นำผลวิเคราะห์เสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และนำข้อเสนอแนะของอาจารย์มาแก้ไข เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง

ผลการวิจัย

ในการวิจัยรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขจี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี การสัมภาษณ์ข้อมูลนำเสนอครั้งนี้ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของธุรกิจสุขจี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี

ธุรกิจสุขจี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี จุดเริ่มต้นอาชีพนี้ย้อนกลับไปที่ประมาณเมื่อปี พ.ศ. 2524 คุณสกลด์ สุขจี ผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเถาวัลย์แดง ซึ่งเวลานั้นยังรับราชการตำแหน่งเจ้าหน้าที่อบรมและฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง เรือนจำชั่วคราวเขาบิน จ.ราชบุรี เลยมีความคิดอยากหาเศษวัสดุเหลือทิ้งตามธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง จนวันหนึ่งไปนอนเล่นใต้ต้นไม้ แล้วเห็นนกกำลังสร้างรังโดยใช้เศษเถาวัลย์ชิ้นเล็กๆ ค่อยๆ สานประกอบจนสำเร็จ เป็นรังที่ทั้งสวยงามและแข็งแรง จุดประกายความคิดให้คุณสกลด์ สุขจี อยากใช้วัสดุเถาวัลย์มาทดลองทำเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ดูบ้างโดยได้นำเถาวัลย์แดงมาถักร้อยเลียนแบบธรรมชาติเหมือนนกทำรังและใส่หูไต้ัง

และได้นำไปเสนอขายให้กลับบริษัทผู้ส่งออกสินค้า หัตถกรรม ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากนั้นคุณ สลัก สุขชี ได้ลาออกจากการรับราชการและได้ก่อตั้ง กลุ่มหัตถกรรมเถาวัลย์ของชาวบ้าน ตำบลพงสวาย อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่ทำผลิตภัณฑ์จากเถาวัลย์ เป็นที่แรกในประเทศไทยซึ่งเดิมทีชาวบ้านตำบลพงสวายทำเครื่องจักสานจากไม้ไผ่อยู่แล้วจึงได้แนะนำ เปลี่ยนเป็นเถาวัลย์แทน ซึ่งชาวบ้านนั้นมีพื้นฐานใน เรื่องการจักสานอยู่แล้ว โดยเถาวัลย์นั้นได้ทำการ คัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณสมบัติพิเศษที่คงทนและมี สารป้องกันมอดแมลงในตัวเถาวัลย์ชนิดนี้ซึ่งเป็น จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ ต่อมาได้มีการขยายพันธ์และได้ แจกจ่ายให้กับกลุ่มหาเถาวัลย์เพื่อทำการปลูก เนื่องจากกลุ่มชาวบ้านกลุ่มนี้เดิมที่มีอาชีพตัดไม้มาเผา ทำฝืนขาย จึงได้ให้คำแนะนำให้เขานำเถาวัลย์ไปปลูก และเถาวัลย์ยังเป็นพืชที่ต้องการอาศัยคูน้ำและ สารอาหารจากต้นไม้ใหญ่ นั้นหมายถึงผลิตภัณฑ์ เถาวัลย์ได้ช่วยให้ชาวบ้านมีงานทำเป็นการกระจาย รายได้ให้กับชุมชน รวมถึงการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติไปในตัวด้วยการตัดเถาวัลย์มาใช้ ไม่ได้เป็นการทำลายธรรมชาติหากแต่เป็นการช่วยให้ เกิดความสมดุลของป่า

ต่อมาได้มีการสืบทอดและต่อยอดโดยคุณ ศิริวรรณ สุขชี ซึ่งได้มีการออกแบบและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์และนำวัสดุอื่นมาใช้ควบคู่ไปด้วย เช่น กะลา แก้ว กระจ่าง เครื่องปั้นดินเผา โดยรวม ความคิดงานเครื่องปั้นดินเผาและงานหัตถกรรมฝีมือ ไว้ด้วยกัน รวมถึงมีการพัฒนาบุคลากรทั้งในด้านการ ทำงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและเป็นผู้นำ กลุ่มของสุขชี แชนดิคราฟ มาจนถึงปัจจุบัน

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟที่ จังหวัดราชบุรี

การศึกษา รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเถาวัลย์ของธุรกิจสุขชี แชนดิ

คราฟที่ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการ สัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตพฤติกรรม โดย ผู้วิจัยสังเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การกำหนดความรู้

การศึกษาตามหลักความคิดของชาวบ้านเน้นคิด ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมที่มีอยู่ในท้องถิ่น ที่ ชาวบ้านจะมุ่งอธิบายตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นใน ท้องถิ่น และความรู้ส่วนใหญ่จะอยู่ในตัวบุคคลที่ มีความชำนาญ เช่น ผู้อาวุโสในชุมชน หรือปราชญ์ ชุมชน

ดังนั้นการกำหนดความรู้ของกลุ่มหัตถกรรม เถาวัลย์จากความต้องการของกลุ่มที่ต้องการใช้ ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ โดยมีการ ร่วมกันคิดและตัดสินใจผลิตผลิตภัณฑ์จากเถาวัลย์ซึ่ง เป็นวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติและมีอยู่ในท้องถิ่น ที่ต้องการให้ชุมชนมีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นหลักและเพื่อให้สมาชิกมีอาชีพเสริม โดยการผลิต นั้นใช้พื้นฐานการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องของ การถัก การสาน มาต่อยอดการผลิตให้มีรูปแบบที่ ทันสมัยโดยมุ่งไปที่การผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้สอย และประดับตกแต่ง ทั้งนี้ความรู้ของกลุ่มคนส่วนใหญ่ เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล การฝึกฝน เรียนรู้และที่ ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษอยู่เป็นทุนเดิม

2) การแสวงหาและได้มาซึ่งความรู้

การแสวงหาและได้มาซึ่งความรู้ เป็นการ ใช้ ความสามารถในการเรียนรู้ของคนส่วนใหญ่ในกลุ่ม ชุมชนการรับความรู้มาจากแหล่งต่างๆภายในและ ภายนอกชุมชน รวมไปถึงวิธีการต่างๆในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำมาปฏิบัติได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งการแสวงหาและได้มาซึ่งความรู้ของกลุ่ม หัตถกรรมเถาวัลย์ ได้จากการเข้ารับการฝึกอบรมจาก ผู้ชำนาญและยัง ได้มีการส่งตัวแทนไปศึกษาดูงาน

แสดงสินค้าในประเทศต่างๆ และได้เก็บข้อมูลนำมาทำการทดลองและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบและคุณภาพที่ลูกค้าต้องการ ซึ่งเป็นลักษณะของการจดจำและนำมาปฏิบัติโดยจะมีการเรียนรู้ร่วมกัน การพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ

3) การแลกเปลี่ยนความรู้

การแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการส่งผ่านความรู้ระหว่างบุคคลหรือองค์กรและผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยกระบวนการหรือกิจกรรมที่เป็นทางการเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบชัดแจ้ง เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้โดยการจัดทำเอกสารฐานความรู้ ในขณะที่กระบวนการที่ไม่เป็นทางการเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบซ่อนเร้น เช่น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งสำหรับองค์กรชุมชนแล้วการแลกเปลี่ยนความรู้จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนจากความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ตามบริบทของท้องถิ่นๆ

การแลกเปลี่ยนความรู้ของกลุ่มหัตถกรรมเดาวัลย์นั้นส่วนใหญ่เป็นรูปแบบของกระบวนการหรือกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ ที่มุ่งศึกษาการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มสมาชิกที่มีลักษณะของการเรียนรู้ โดยมีการนำความรู้มาเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม ใครถนัดในการทำผลิตภัณฑ์ชิ้นตอนใดชิ้นใด ก็จะมีการสอนให้กับสมาชิกที่ใหม่ยังไม่สามารถผลิตชิ้นงานได้ ซึ่งในการแลกเปลี่ยนความรู้ของกลุ่มจะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องต่างๆกันในกลุ่มย่อย ส่วนการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มนั้น เกิดจากการที่มีกลุ่มคน นักศึกษานักท่องเที่ยว เข้ามาศึกษาดูงานแล้วมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ

4) การจัดเก็บความรู้

การจัดเก็บความรู้เป็นการนำเอาความรู้ที่ได้จากการสร้างและพัฒนาที่กำหนดสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นความรู้ โดยต้องพิจารณาถึงวิธีการในการเก็บรักษาและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการขององค์กร เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน รวมทั้งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางมนุษย์ด้วย เช่น การสร้างและการจดจำของบุคคล เป็นต้น

การจัดเก็บความรู้ของกลุ่มหัตถกรรมเดาวัลย์พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดเก็บความรู้ในลักษณะของประสบการณ์ของบุคคลซึ่งแสดงออกมาเป็นรูปธรรมได้และการจดจำผ่านตัวบุคคลในชิ้นงานที่ตนเองถนัด นอกจากนี้ยังมีการจัดเก็บเป็นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลดังกล่าวนั้นเป็นการเก็บบันทึกข้อมูลการผลิตในเบื้องต้นเท่านั้น รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบต่างๆนั้นเป็นการจดจำผ่านตัวบุคคลมากกว่า

5) การถ่ายทอดความรู้

การถ่ายทอดความรู้เป็นการเคลื่อนที่ของข้อมูลและความรู้ระหว่างบุคคลหนึ่ง ไปยังอีกบุคคลหนึ่งนั้นเป็นไปโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งการถ่ายทอดความรู้โดยตั้งใจหรือถ่ายทอดอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การสื่อสารด้วยการเขียน การฝึกอบรมการประชุม เป็นต้น ส่วนการถ่ายทอดความรู้โดยไม่ตั้งใจหรือไม่เป็นทางการนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอาจจะไม่รู้ตัว หรือเป็นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่เกิดขึ้นในหน้าที่ทำเป็นประจำอย่างไม่มีแบบแผน เช่น จากประสบการณ์เรื่องเล่าที่เล่าต่อกันมา การสอนลูกหลาน เป็นต้น

การถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มหัตถกรรมเดาวัลย์นั้นมีการถ่ายทอดความรู้ทั้งในแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การถ่ายทอดความรู้แบบเป็นทางการโดยมีโครงการจัดฝึกอบรมให้คนในและนอกชุมชนที่สนใจงานเดาวัลย์ และยังได้เข้าไปจัดฝึกสอนวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำที่เรือนจำกลางจังหวัดราชบุรี

ส่วนการถ่ายทอดความรู้แบบไม่เป็นทางการนั้น ได้มีการถ่ายทอดความรู้ผ่านการบอกเล่า และการฝึกหัดให้กับสมาชิกในครอบครัวลูกหลานในชุมชน

ตอนที่ 3 กลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี

การใช้กลยุทธ์การตลาดเป็นการบริหารเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ โดยกลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการใช้ในการดำเนินธุรกิจนั้น ไม่ได้ยึดหลักทางวิชาการส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์เป็นไปเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

1) กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง เป็นการสร้างลักษณะเฉพาะให้กับสินค้าหรือบริการ โดยการสร้างคุณค่าให้กับลูกค้าได้รับรู้ถึงความแตกต่างของคู่แข่งจากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ ได้สร้างความแตกต่างจากคู่แข่งอื่น โดยมีการออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีดีไซน์เป็นเอกลักษณ์ มีการนำความคิดสร้างสรรค์มาสร้างคุณค่าให้ตัวผลิตภัณฑ์ โดยมีการผสมผสานเครื่องปั้นดินเผาและงานหัตถกรรมฝีมือไว้ด้วยกัน เช่น โครงลวดอลูมิเนียม หรือวัสดุจากธรรมชาติอื่นๆ ทำให้สินค้านั้นมีความโดดเด่นและแตกต่างจากคู่แข่งอื่น ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

"แม้ว่าเราจะมีคู่แข่ง แต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้ลูกค้าสามารถจดจำแบรนด์ สิ่งสำคัญคือความละเอียดและกลิ่นอายความเป็นไทยในชิ้นงาน เพราะความเป็นไทยขายได้ทั่วโลก"

2) กลยุทธ์การสร้างฐานลูกค้าใหม่ เป็นเทคนิคในการสร้างตลาดหรือหากกลุ่มลูกค้าใหม่ ด้วยการสร้างส่วนแบ่งตลาดให้สูงขึ้นจากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ เดิมธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ได้ผลิตสินค้าส่งออกต่างประเทศเท่านั้น ไม่มีขายในประเทศไทย แต่ปัจจุบันได้มีการขยายฐาน

ลูกค้าในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น โดยได้มีการเจาะกลุ่มลูกค้าที่นิยมของตกแต่งบ้าน จึงทำให้ธุรกิจได้กลายเป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศ ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

"แต่เดิมนั้นเราส่งออก100%ไม่ค่อยมีขายในเมืองไทย ซึ่งช่วงนี้เราเริ่มเปิดตลาดสินค้าในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จะขยายฐานลูกค้ากลุ่มคนไทยที่ชอบนิยมของตกแต่งบ้านสไตล์นี้"

3) กลยุทธ์การเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ ทางธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในกระจายสินค้าไปยังประเทศจากการลงพื้นที่ในธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ผู้วิจัยพบว่าในปัจจุบันทางธุรกิจได้มีการส่งออกสินค้าไปยังประเทศต่างๆซึ่งตลาดสินค้าส่วนใหญ่อยู่ที่ ญี่ปุ่น เกาหลี อเมริกาและประเทศแถบยุโรป รวมถึงแถบเอเชียด้วย เช่น ฮองกง สิงคโปร์ อยู่แล้ว และจะขยายตลาดให้กว้างขึ้น โดยการกำลังขยายตลาดไปแถบตะวันออกกลางและขยายให้กว้างออกไปทั่วโลก ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

"ส่งออกเมนหลักแล้วจะเป็นเกาหลี ญี่ปุ่น ทางยุโรป อเมริกา ถ้าใกล้ๆบ้านเราก็คือฮองกง สิงคโปร์ มัลดีฟ และมีแพลนที่จะกำลังขยายไปในแถบตะวันออกกลางหรือทั่วโลกเลยคะ"

4) กลยุทธ์เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายธุรกิจสุขชี แชนดิคราฟท์ ได้เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายโดยการจัดจำหน่ายในห้างเซ็นทรัล พร้อมทั้งในแหล่งท่องเที่ยวในราชบุรี และพื้นที่ใกล้เคียง อีกทั้งยังขยายธุรกิจไปที่สวนผึ้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดราชบุรี โดยจัดทำเป็นบ้านดินเผาแถววัลย์ซึ่งเปิดเป็นที่พักและแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง โดยใช้แถววัลย์และเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตเอง ประกอบและตกแต่งขึ้นมาที่มีรูปแบบลักษณะที่โดดเด่นไม่ซ้ำใครจนทำให้หลายรีสอร์ทในสวนผึ้งสั่งทำงานเครื่องปั้นดินเผาและงานแถววัลย์แดงไปประกอบตกแต่งในหลายๆที่ รวมถึงนักท่องเที่ยวที่

เข้ามาพักหรือเยี่ยมชมที่ชื่นชอบ สนใจสามารถซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ที่นำไปจัดหน่วยที่บ้านดินเผาเดาวัลย์สวนผึ้งได้ด้วย ดับทศวรรษที่ผ่านมา

"อย่างวีรสิทธิ์ที่สวนผึ้งก็คือมันเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว คือของทุกอย่างที่เราผลิตเองทั้งหมดที่อยู่ในรีสอร์ท ที่ประดับตกแต่งไว้ ก็คือคนเข้าไปพักเข้าไปเดินเที่ยวชม ถ้าเขาชอบก็สามารถซื้อไปได้เลย"

จะเห็นได้ว่าการใช้กลยุทธ์การตลาดของธุรกิจสุขชี แอนติกราฟท์นั้นจากการสำรวจและสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการจะใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย ใช้ร่วมกันเพื่อให้ธุรกิจดำเนินกิจการไปได้ด้วยดี แต่กลยุทธ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ กลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่าง ทุกองค์ประกอบเลือกใช้กลยุทธ์นี้เป็นจำนวนมากเพื่อสร้างความโดดเด่นและสามารถดึงดูดลูกค้าได้หลากหลาย

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ปัญหาในการดำเนินงานของธุรกิจสุขชี แอนติกราฟท์ จังหวัดราชบุรี

จากการศึกษาในการดำเนินงานของธุรกิจสุขชี แอนติกราฟท์ จังหวัดราชบุรี ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านวัตถุดิบและการเก็บรักษา

เนื่องจากเดาวัลย์ที่นำมาใช้มีหลายพันธุ์ มีบางพันธุ์ที่นำมาใช้ไม่ได้เพราะถ้านำไปแช่น้ำยาแล้วจะเกิดการยุ่ย ไม่สามารถนำมาสานได้ ซึ่งถ้าไม่ได้นำมาแช่น้ำยาก่อนการสานจะทำให้มีแมลงมากัดกินหรือขึ้นราได้ ส่วนเรื่องการเก็บรักษาถ้าเก็บรักษาไม่ดี เช่น โคนละอองฝน ก็จะทำให้เกิดความเสียหายต่อเดาวัลย์ได้

แนวทางการแก้ไข ทำได้โดยการคัดเลือกวัตถุดิบให้ดีก่อนนำมาใช้ ช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาในการนำมาใช้จักสานและมีการจัดทำคลังเก็บวัตถุดิบ เพื่อป้องกันการเกิดความเสียหาย

ปัญหาด้านแรงงาน

ในธุรกิจสุขชี แอนติกราฟท์ แรงงานหรือช่างฝีมือส่วนใหญ่ที่มีจะเป็นผู้สูงอายุที่ทำงานมาเป็นเวลานานจึงขาดแคลนแรงงานคนรุ่นใหม่ที่จะมาสืบทอดภูมิปัญญาไทยในเรื่องของงานหัตถกรรมจักสาน

แนวทางการแก้ไข คือสรรหาแรงงานคนรุ่นใหม่ที่มีรักในงานฝีมือ งานหัตถกรรมมาสืบทอด มีการจัดกิจกรรม การอบรมเพิ่มพูนความรู้ ให้ผู้ที่สนใจเข้ามาดูงานและเรียนรู้ เพื่อให้ภูมิปัญญานี้ยังคงดำรงอยู่ได้ต่อไป

ปัญหาด้านช่องทางการสื่อสาร

เนื่องจากช่องทางการสื่อสารของธุรกิจสุขชี แอนติกราฟท์ ภายในประเทศนั้นส่วนใหญ่อาศัยวิธีการโฆษณาแบบปากต่อปากที่ลูกค้ารู้จักจากการไปพบที่งานแสดงสินค้าแล้วมีการบอกต่อกันหรือลูกค้าตามมาจากงานแสดงสินค้าก็ยังทำให้ไม่สามารถเป็นที่รู้จักของตลาดได้กว้างขวางนัก แม้จะมีการพัฒนาในเรื่องของการออกแบบตราสินค้า อีกทั้งจากการสังเกตบริเวณที่ตั้งของร้านหลักที่อำเภอพงสวายยังเป็นพื้นที่แคบยากต่อการมองเห็นและไม่เป็นที่สนใจสะดุดตาของผู้คนที่ผ่านไปผ่านมา

แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านช่องทางการสื่อสาร คือ การทำสื่อประชาสัมพันธ์โฆษณาในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อออฟไลน์หรือออนไลน์ที่สามารถแพร่กระจายข่าวสารให้เป็นที่รู้จักได้ในวงกว้างได้ เช่น สื่อออนไลน์ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น เฟสบุ๊ก อินตราแกรม เป็นต้น รวมไปถึงการขยายบริเวณและพัฒนาหน้าร้านให้เป็นที่สนใจสะดุดตาจะสามารถดึงดูดของลูกค้าขาจรได้อีกทาง

สรุปและอภิปรายผล

ธุรกิจสุขชี แอนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี จุดเริ่มต้นอาชีพนี้เริ่มจากวันหนึ่งคุณสัดด์ สุขชี ไปนอนเล่นใต้ต้นไม้ แล้วเห็นนกกำลังสร้างรังโดยใช้เศษเถาวัลย์ชิ้นเล็กๆ ค่อยๆ สานประกอบจนสำเร็จ เป็นรังที่ทั้งสวยงามและแข็งแรง จุดประกายความคิดให้คุณสัดด์ สุขชี อยากใช้วัสดุเถาวัลย์มาทดลองทำเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ดูบ้าง โดยได้นำเถาวัลย์แดงมาถัก ร้อยเลียนแบบธรรมชาติเหมือนนกทำรังและใส่หู โคน และได้นำไปเสนอขายให้กลับบริษัทผู้ส่งออกสินค้า หัตถกรรม ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจึงได้ก่อตั้ง กลุ่มหัตถกรรมเถาวัลย์ของชาวบ้าน ตำบลพงสวาย อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่ทำผลิตภัณฑ์จากเถาวัลย์ เป็นที่แรกในประเทศไทยต่อมาได้มีการสืบทอดและต่อยอดโดยคุณศิริวรรณ สุขชี ซึ่งได้มีการออกแบบ และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และนำวัสดุอื่นมาใช้ควบคู่ไปด้วย เช่น กะลา แก้ว กระจาด เครื่องปั้นดินเผา โดยรวมความคิดงาน เครื่องปั้นดินเผาและงานหัตถกรรมฝีมือไว้ด้วยกัน รวมถึงมีการพัฒนาบุคลากรทั้งในด้านการงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและเป็นผู้นำกลุ่มของ สุขชี แอนดิคราฟท์

จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของธุรกิจสุขชี แอนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรีมี 5 ขั้นตอนหลักที่สำคัญได้แก่ การกำหนดความรู้ การแสวงหาและได้มาซึ่งความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการถ่ายทอดความรู้มีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดความรู้ มุ่งศึกษาการกำหนดความรู้ ด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งกลุ่มชาวบ้านที่ทำงานหัตถกรรมเถาวัลย์มีการกำหนดจากการคิดและตัดสินใจจากการใช้วัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น

มาใช้ให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังเป็นการรักษาสมดุล และอนุรักษ์ธรรมชาติป่าไม้อีกด้วย และการกำหนด จากความต้องการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึง การผลักดันของผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถ อย่างแท้จริง ทั้งนี้การกำหนดความรู้ด้านผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมเถาวัลย์ต้องผ่านการร่วมคิดและตัดสินใจ ของกลุ่มเป็นสำคัญ

การแสวงหาและได้มาซึ่งความรู้ด้านหัตถกรรมเถาวัลย์ โดยการแสวงหาความรู้จากภายในคือได้จากการเข้ารับการฝึกอบรมจากผู้ชำนาญ และการแสวงหาความรู้จากภายนอกได้มีการส่งตัวแทนไป ศึกษาดูงานแสดงสินค้าในต่างประเทศและได้เก็บ ข้อมูลนำมาทำการทดลองและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มี รูปแบบและคุณภาพที่ลูกค้าต้องการ ซึ่งเป็นลักษณะ ของการจัดจำและนำมาปฏิบัติโดยจะมีการเรียนรู้ ร่วมกัน การพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ

การแลกเปลี่ยนความรู้ของกลุ่มหัตถกรรมเถาวัลย์ เป็นการเน้นมุ่งศึกษาการแลกเปลี่ยนความรู้ อย่างไม่เป็นทางการโดยเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ช่อนเร้น ตามความถนัดของแต่ละคนแล้วนำมาพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มสมาชิก ผ่าน กิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อสรุปผลการดำเนินงานใน ด้านต่างๆ รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนความรู้พร้อมกันไปด้วย

การจัดเก็บความรู้ของกลุ่มหัตถกรรมเถาวัลย์ มุ่งเน้นในด้านการจัดเก็บความรู้ไว้ที่ตัวบุคคลในแง่ ของการพัฒนาฝีมือ ทักษะความชำนาญในตัวบุคคล ให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้อย่างหลากหลาย รองลงมาคือ การจัดเก็บเป็นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์ อักษร ซึ่งการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลดังกล่าวนี้เป็น การเก็บบันทึกข้อมูลการผลิตในเบื้องต้นเท่านั้น

การถ่ายทอดความรู้หัตถกรรมเถาวัลย์ เป็นรูปแบบของการถ่ายทอดจากบุคคลสู่บุคคลเป็นหลัก โดยลักษณะของการปฏิบัติให้ดู การสาธิต เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้รับความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะจากกลุ่มสู่กลุ่มนั้น ได้มีโครงการจัดฝึกอบรมให้คนในและนอกชุมชนที่สนใจงานเถาวัลย์ อีกทั้งยังได้เข้าไปจัดฝึกสอนวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำที่เรือนจำกลางจังหวัดราชบุรี

ทั้งนี้กระบวนการที่ค้นพบจากการศึกษานั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชุตินา เมฆวัน (2549) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ของกลุ่มธุรกิจชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การจัดการความรู้ของกลุ่มธุรกิจชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) การระบุนักความรู้โดยการเลือกและตัดสินใจผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มธุรกิจชุมชน 2) กระบวนการแสวงหาความรู้ 3) การใช้และพัฒนาความรู้ของกลุ่มธุรกิจชุมชน 4) กระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่ม และ 5) กระบวนการเก็บรักษาจดจำความรู้

จากผลการศึกษาพบว่ากลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขชีแฮนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรีมีการดำเนินกลยุทธ์ของผู้ประกอบการที่เหมาะสมโดยนำเอากลยุทธ์ไปใช้ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปกลยุทธ์การตลาดในด้านต่างๆของผู้ประกอบการทำให้มีลูกค้าให้ความสนใจเข้ามาเพิ่มมากขึ้นสามารถสร้างรายได้ให้กับธุรกิจเป็นอย่างมากการปรับใช้กลยุทธ์ของผู้ประกอบการทำให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรสิทธิ์ จาตุรัตน์ (2548) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การค้าอย่างเหมาะสมของระบบเศรษฐกิจขนาดเล็กคือ กลยุทธ์รุกรับปรับแก้ให้

เหมาะสมกับสถานการณ์โดยมีการผูกโยงกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ซับซ้อน

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินธุรกิจของสุขชีแฮนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานผลักดันให้ผู้ประกอบการแก้ไข และวางแผนในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อแก้ไขและลดปัญหาที่เกิดขึ้น ให้พร้อมกับการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศให้มากขึ้น โดยให้เกิดการสูญเสียโอกาสในการค้าให้น้อยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานของธุรกิจสุขชีแฮนดิคราฟท์ จังหวัดราชบุรี ที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อให้เกิดการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมจักสานเถาวัลย์อย่างยั่งยืน โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ในครัวเรือนให้มากขึ้น โดยให้สมาชิกในครอบครัวร่วมกันปลูกฝังให้ลูกหลานได้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ควรมีแผนการพัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมจักสานเถาวัลย์อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาชุมชนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
3. ควรมีการจัดทำคลังเก็บวัตถุดิบ เพื่อจัดเก็บสินค้าและป้องกันการเกิดความเสียหายก่อนนำวัตถุดิบมาผลิต
4. ควรมีการจัดกิจกรรม การอบรมเพิ่มพูนความรู้ ให้ผู้ที่สนใจเข้ามาดูงานและเรียนรู้ เพื่อสรรหาแรงงานคนรุ่นใหม่ที่รักในงานฝีมือและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมจักสานเถาวัลย์ เพื่อให้ภูมิปัญญานี้ยังคงดำรงอยู่ต่อไป

5.ควรมีการสร้างความรู้ได้เปรียบในการแข่งขัน โดยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยผู้ประกอบการควรมี การวางวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การออกแบบกลยุทธ์ จัดทำ นโยบายโดยมองถึงอนาคตและมีการควบคุมที่เป็น ระบบ มีการวางแผนวิธีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

6.ผู้ประกอบการควรพัฒนาช่องทางการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพ โดยการทำสื่อประชาสัมพันธ์ โฆษณาในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถแพร่กระจาย ข่าวสารให้เป็นที่รู้จักได้ในวงกว้างได้ เช่น เฟสบุ๊ก อินตราแกรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1.ควรรศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมจักสานในเชิงบูรณาการ เพื่อ สามารถนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้ในกลุ่ม องค์กรชุมชนที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านอื่นๆ ได้มากขึ้น

2.ควรมีการศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้าง ความได้เปรียบในการแข่งขันธุรกิจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2532). ศิลปะและหัตถกรรมไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- กุลวดี เจริญวงศ์ และคณะ. (2533). รายงานการวิจัย เรื่องการติดตามและประเมินผลโครงการปี ศิลปะหัตถกรรมไทย 2531-2532. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชุตินา เมฆวัน. (2549). การจัดการความรู้ของกลุ่ม ธุรกิจชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชูเกียรติ ลีสุวรรณ. (2535). ระบบการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นภาคเหนือ. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

นवलลออ ทินานนท์. (2544). เอกสารประกอบการประชุมการศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านในจังหวัดนครนายก. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประเวศ ะสี. (2536). การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

พยุพ ไตรรัตน์สิงหากุล. (2537). ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการถ่ายทอดหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานบ้านหนองป่าตอง อำเภอพนมสนธาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มาลินี สายคำข้าว. (2538). การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนะ บัวสนธิ. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นกรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

รีนา ศรีวรสาร. (2556). ภูมิปัญญาท้องถิ่น [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://nunsriworasam3.blogspot.com/2013/03/local-wisdom-2-local-wisdom-popular.html>.

รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิบัติการศึกษไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.

วรสิทธิ์ จาตุรัตน์. (2548). กลยุทธ์การดำรงอยู่ของเศรษฐกิจขนาดเล็ก กรณีศึกษาชุมชนไม้เรียง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์ปริญญา เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2545). ศิลปะพื้นบ้าน.
กรุงเทพมหานคร: ลีปประชา.
- วิจารณ์ พานิช. (2548). การจัดการความรู้ ฉบับนัก
ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการ
ความรู้เพื่อสังคม.
- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. (2542). ภูมิปัญญาไทย
พัฒนาไทย. วารสารวัฒนธรรมไทย. 37(4) : 7-17.
สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิต
แห่งชาติ. (2548). คู่มือการจัดทำแผนการจัดการ
ความรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
- วัฒนธรรมแห่งชาติ. (2534). ภูมิปัญญาชาวบ้าน
กับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนา
ชนบท. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้น
ติ้งกรุ๊ป.
- อังกุล สมคะเนย์. (2535). สภาพและปัญหาการนำภูมิ
ปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา
จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
มหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.